

Овчаренко Леся Валеріанівна, доцент
кафедри фінансового права та фіскального
адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, кандидат економічних
наук, доцент

УПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТУ 180 37001 «АНТИКОРУПЦІЙНІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ» ЯК ФАКТОР ЗМЕНШЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Корупція як явище в суспільному житті країн виникла ще в стародавні часи разом з появою грошових та владних відносин. Вперше як негативний феномен, пов'язаний з використанням державних повноважень, вона згадується ще за часів Шумерського царства [1; с. 9]. Сучасна корупція є складним явищем, яке має різні форми та прояви, а її згубність визнають майже в усьому світі. Саме тому до Конвенції ООН проти корупції, прийнятої 31 жовтня 2003 року, приєдналося 183 держави. Україна також ратифікувала цю Конвенцію 18 жовтня 2006 року.

Феномен корупції є наслідком різноманітних процесів, що відбуваються в суспільстві: розкрадання або нецільове використання майна та коштів посадовою особою; зловживання службовим становищем; хабарництво; непотизм; зловживання впливом тощо.

Говорячи про боротьбу з корупційними проявами, необхідно враховувати національну специфіку країни, історію становлення її економіки, вплив наслідків адміністративно-командних методів управління, на основі яких формувалася економічна система країни.

Враховуючи вищесказане, можна прийти до висновку, що побороти корупційну складову економіки можна спираючись на досвід розвинутих країн, але враховуючи національну специфіку та глибинний аналіз корупційних процесів в країні.

Безумовно в сучасних умовах корупція є найбільш розповсюдженим явищем в країнах зі слаборозвинутою економікою. Що вищим є рівень економічного розвитку, то нижчі корупційні ризики.

Запобігання корупції в різних її формах стає міжнародною ініціативою. Цієї мети можна досягти лише шляхом неухильного виконання, прозорості та дотримання вимог концептуальної основи системи управління заходами боротьби з цим негативним явищем.

В умовах розвитку тісних міжнародних зв'язків, глобалізації економіки корупціогенна складова слаборозвинутих економік, активно впливає на їх взаємовідносини з розвинутими країнами, що призводить до ускладнення отримань від них різноманітних видів допомоги, в тому числі фінансової.

Для боротьби з корупцією розробляються різноманітні інструменти, до яких можна віднести антикорупційний менеджмент.

Антикорупційний менеджмент - це вид організаційно - управлінської діяльності у сферах: управління ресурсами організації (фінансові, матеріальні, інформаційні), планування та організації

діяльності, управління персоналом, спрямований на створення в державній організації системи запобігання і протидії корупції та усунення причин її виникнення [7; с. 1].

Система управління заходами боротьби з корупцією символізує собою тверду прихильність до етичної поведінки, яка допомагає організації добре функціонувати, підвищувати свою репутацію та уникати потенційних ризиків хабарництва. Участь у корупційних діях може призвести до підриву репутації та втрати довіри до організації. Відповідно, питання протидії корупції є невіддільним компонентом її діяльності. Усвідомлюючи що хабарництво, зловживання посадовим становищем, непотизм тощо стало істотним ризиком і що багато організацій розглядають його як найлегший спосіб проникнення на нові ринки, міжнародні конвенції вимагають вживати необхідних заходів, спрямованих на його запобігання та підвищення поінформованості у всьому світі щодо шкоди, яку організації можуть зазнати у випадку участі у корупційних діях [6; с. 4].

Метою Міжнародного стандарту ISO 37001:2016 є забезпечити підтримку у питаннях формування світової культури, яка бореться із хабарництвом і покращує відповідальність та довіру у світі бізнесу, а також в установах [6; с. 4].

Роль Міжнародної організації зі стандартизації (International Organization for Standardization / ISO) полягає у сприянні міжнародній координації та стандартизації міжнародних стандартів. Сприяючи впровадженню міжнародних стандартів, вона робить свій внесок до розвитку організацій, які провадять свою операційну діяльність у відповідності до цього стандарту. Враховуючи що хабарництво стало серйозним ризиком, ISO виступила з ініціативою створити таку Систему управління заходами боротьби з корупцією, яку можна сертифікувати, адаптувати або інтегрувати у чинні системи управління із тим, щоб боротися із цією все більшою загрозою для бізнесів та установ у всьому світі.

Що являє собою Система управління заходами боротьби з корупцією? Система управління заходами боротьби з корупцією є розробкою архітектури із замкнутою системою контролю, яка встановлює, впроваджує, підтримує, перевіряє та вдосконалює стратегії та цілі управління, які стосуються спеціальних вимог стандарту ISO 37001. Навіть якщо характер організації відрізняється один від одного, цей стандарт стосується питань управління запобіганням хабарництву у таких контекстах:

- а) хабарництво у державних, приватних та неприбуткових секторах;
- б) хабарництво із боку організації;
- в) хабарництво із боку працівників організації, які діють від імені організації або на її користь;
- г) хабарництво із боку ділових партнерів організації, які діють від імені організації або на її користь;

- г) підкуп організацій;
- д) підкуп працівників організації, пов'язаний із діяльністю організації;
- е) підкуп ділових партнерів організації, пов'язаний із діяльністю організації;
- є) підкуп напряму або через когось.

ISO 37001 застосовується до організацій всіх видів та розмірів, які бажають:

1. впровадити необхідні заходи, призначені для запобігання, виявлення та реагування на випадки хабарництва;
2. сприяти розвитку відповідальності та довіри з боку акціонерів, ключових зацікавлених сторін та потенційних інвесторів;
3. уникати та/або мінімізувати витрати, ризики та шкоду від участі у хабарництві;
4. зменшувати ризики та досягати репутаційної слави шляхом впровадження політики щодо Системи управління заходами боротьби з корупцією [6; с. 5].

Список використаних джерел

1. Волошенко А.В. Корупція: історичні витоки та сучасні прояви // Actual Problems of Economics #3 (165), 2015, с. 8-16.
2. Державна програма «Щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки», затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 265 - Урядовий кур'єр від 13.05. 2015 року - № 83.
3. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затверджена рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції 02.12.2016 № 126. Офіційний вісник України від 13.01.2017 - 2017 р., № 4.
4. Про державну службу: Закон України від 10 груд. 2015 р. / Голос України від 31.12.2015. - № 250.
5. Про запобігання корупції - Закон України від 14 жовтня 2014 р./Голос України від 25.10. 2014. - № 206.
6. ISO 37001:2016. Система управління заходами для боротьби з корупцією. Вимоги із рекомендаціями для використання. Офіційний збірник. URL: https://pecb.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/ISO-37001_2016_ukr.pdf.
7. Яременко С., Яременко О. Антикорупційна програма як інструмент антикорупційного менеджменту державної організації. Держслужбовець, 2016/1 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2016/january/issue-1/article-14777.html>.